

Arkitektur i Gentofte Kommune

 Værdier Kvalitet Seværdigheder

*»Arkitekturen i Gentofte viser respekt for kulturarven og mod til fornyelse.
Vi skaber med omtanke – sammen. Med kvalitet, for livskvalitet.
Det sker med øje for den enkeltes ønsker samt helheden og den grønne kommune«*

Arkitekturpolitisk vision, Kommunalbestyrelsen den 29. oktober 2018.

Bellavista, arkitekt Arne Jacobsen 1934

Øregaard Park og Museum. Tegnet af Joseph-Jacques Ramée i 1806

Arkitektoniske værdier

Arkitektur i Gentofte

Gentofte Kommune ligger nord for København, med kyststrækning langs Øresund og grænser op til Dyrehaven. Den nære tilknytning til København og de rekreative muligheder har tiltrukket højt kvalificerede private og offentlige bygherrer. Det har dannet grundlaget for, at nogle af Danmarks mest interessante bygninger og bymiljøer findes i Gentofte Kommune.

Arkitekturen

Omkring landstederne udviklede villabyerne sig. De historiske ejendommes høje kvalitet har haft afsmittende virkning og har oven i købet inspireret til ny og banebrydende arkitektur.

Bebyggelser som Bellavista, Studiebyen og Blidah Park er skoledannende byggerier. Ligeledes er der flere af de enkeltstående bygninger, der har fået ikonisk status, som eksempelvis Arne Jacobsens tankstation i Skovshoved, Ordrupgaard Kunstmuseum inkl. tilbygningen af Zaha Hadid samt Mariebjerg Kapel og Kirkegård af Frits Schlegel og G. N. Brandt. Alle er værker, der er væsentlige i moderne dansk arkitekturhistorie.

I Gentofte Kommune er der udpeget 4.500 bevaringsværdige ejendomme fra perioden frem til 1970. Siden er der kommet yderligere til, hvilket giver landets største koncentration af kulturarv og arkitektonisk kvalitet.

De rekreative områder

Parkerne med deres landsteder og slotte (Øregaard, Charlottenlund, Sølyst og Bernstorff) har en væsentlig oplevelsesværdi.

I samme skala er havnene (Skovshoved, Hellerup og Tuborg), strandparkerne (Bellevue, Charlottenlund og Hellerup) og de historiske befæstningsanlæg (Garderhøjfortet, Vangede Batteri, Christianholms Batteri og Charlottenlund Fort). Med f.eks. Dan Turells Plads, Teglgårdsgrunden og lomme-parker (små pladsområder) bliver byrummene løbende udviklet.

Hverdagen og fremtiden

6 bydelscentre, flere butiksstrøg, 6 biblioteker, 17 skoler og gymnasier samt de mange institutioner fordelt fra Klampenborg til Dyssegård og Hellerup, over Vangede, Ordrup, Charlottenlund og Gentofte er omdrejningspunktet for en levende kommune. Dette, sammen med de frodige villakvarterer, smukke rækkehusbebyggelser i

grønne omgivelser og mange torve og pladser med byrumsinventar af høj kvalitet (f.eks. vejnavneskilte og plakatsøjler designet af Knud V. Engelhardt allerede i 1920'erne), er grundlaget for et godt sted at bo og leve.

Kort sagt er det generøse omfang af arkitektonisk kulturarv og kvalitet, i sammenhæng med de grønne omgivelser samt kystlinjen, det, der karakteriserer Gentofte Kommune.

Det er forhåbningen, at den arkitektoniske udvikling fortsat vil være præget af kvalificerende istandsættelser og forbedringer af de gamle huse. Eller, når det er velbegrunderet at bygge nyt, at der tilstræbes vellykket arkitektur, som passer til stedet, og som er et godt eksempel på vores tid og formåen.

Skjoldagervej. Kædehusbebyggelse tegnet af arkitekt Svenn Eske Kristensen i 1943

Arkitektur og kvalitet

Hvis du overvejer at bygge eller gerne vil forstå arkitektur, er der 5 grundlæggende og tilbagevendende temaer.

Her er disse beskrevet i kort form for at give et indblik i den arkitektoniske proces for såvel nybyggeri som projekter på eksisterende bebyggelse.

1. Kultur (Autenticitet og tidsperspektiv)

Bygværker afspejler vores traditioner, byggetekniske formåen og de klimatiske forudsætninger.

Hver tid har sit arkitektoniske udtryk, hvor arkitektoniske elementer som proportioner, materialer, vinduesformater og detaljering i facader, typisk fortolkes i en nordisk arkitekturtradition.

Vellykket ny arkitektur afspejler vores tid og respekterer den omgivende og evt. iboende kulturarv. Den er udført med den formåen og de muligheder, vi har i dag.

I projekter på eksisterende bebyggelse eller i miljøer med bevaringsværdi skal ændringer gennemføres, så stedets kulturarv fortsat er autentisk, kan aflæses og er "respekteret".

2. Funktion

Uanset om det er ny arkitektur eller projekter på eksisterende bebyggelse, er målet, at arkitekturen er velfungerende, giver muligheder for alle ("universelt design"), løser opgaven og måske endda tilbyder mere end det. Dette for individet såvel som for fællesskabet. Funktionen skal ses i perspektivet fra både nutidens og fremtidens brugere.

Villa fra 1940'erne. Tidstypisk nordisk modernisme,

Ved eksisterende bebyggelse er det vigtigt at gøre sig klart, hvorvidt ejendommen egner sig til de nye ønsker.

Ved nybyggeri skal det vurderes, om sted og omgivelser kan bære de nye funktionsønsker. Herunder om en fortætning kan lade sig gøre, og om de nye arealer og funktioner, f.eks. carporte og lignende, kan indpasses på stedet.

3. Bæredygtighed

Løbende vedligeholdelse er økonomisk mest fordelagtigt og giver en lang levetid. Ved nye behov og ønsker er der stor gevinst ift. bæredygtighed, såfremt eksisterende bygninger kan være en ressource for det nye.

Ved ny arkitektur er der en klima- og miljømæssig gevinst i at designe med mål om lang levetid, bæredygtige materialer og lavt forbrug i tilblivelsen og i den efterfølgende drift.

I projekter på eksisterende bebyggelse kan energioptimering udføres på arkitekturens præmisser, således at bygningen opretholder sine arkitektoniske kvaliteter og eventuelle kulturarvsværdi. Der er f.eks. mange muligheder for effektiv efterisolering, bl.a. kan de oprindelige vinduer ofte forbedres frem for udskiftes.

Tilbygning der både er i overensstemmelse med vores tid og samtidigt afpasset den ældre

4. Sted (Kontekst)

Vellykket arkitektur forholder sig til områdets karakter og kvaliteter, hvilket ikke udelukker, at den kan være nytænkende.

I alle bygningsarbejder må ambitionen for den arkitektoniske kvalitet være lige så høj, eller højere, end det stedlige niveau.

Ved nybyggeri er det arkitektoniske hovedgreb og dets sammenhæng eller brud med omgivelserne et valg, der må afhænge af, om områdekarakteren er præget af homogenitet eller variation.

I projekter på eksisterende bebyggelse må hovedidéen (bevaringsstrategi) passe til stedets bærende værdier.

Samtidigt skal ændringer afbalanceres. Dvs. istandsættelser udføres i overensstemmelse med bygningens kulturarv og byggeskik. Tilføjelser bør enten være fortsat brug af oprindelige elementer, alternativt afbalance-rede "nutidsmarkører".

Der er steder, der kræver forsigtighed og der er steder, hvor netop et nyt indgreb kan løfte den samlede oplevelse.

5. Form (Æstetik og bygningsfysik)

Det er en arkitektonisk kvalitet, når former og materialer både har gode egenskaber og giver sansestimulerende oplevelser.

Villa 2009. Tidstypisk og samtidigt inspireret af traditionen og indpasset i miljøet.

Æstetik hænger sammen med proportioner, farver og stofflighed (materialeoplevelse). Egenskaberne er f.eks. holdbarhed, akustik og indeklima.

Ved ny arkitektur kan det gøre stor forskel, at der ud over f.eks. gode facadekompositioner også er en omhu med materialer og detaljer. Det bedste råd er at bruge en arkitekt, der kan fremvise referencer med gode løsninger.

I projekter på eksisterende bebyggelse må de æstetiske greb enten harmonere med (være indføjte og diskrete) eller kontrastere (være tydelige, men stadig respekterende) de stedlige bevaringsværdier.

Bevaringsværdige bygningsdele må restaureres, men undgå at fjerne det, der viser alderen, f.eks. tykke fastsiddende malingslag eller gammelt glas.

Det kræver en særlig faglighed at aflæse og behandle bevaringsværdier, så de både bevarer autenticiteten og indgår naturligt i en æstetisk helhed.

Arkitektur og kulturarv er komplekst, men med faglighed og opmærksomhed på disse 5 temaer kan der opnås et fælles sprog og et professionelt arkitektonisk helhedssyn.

Overvej du at ombygge eller at bygge nyt, er det muligt at få en dialog i Plan og Byg.

Seværdigheder

10 udvalgte områder, kort fortalt

Bernstorffsparken

Slotsparken (1759), Bernstorff Slot og staldbygninger. Parken blev anlagt af J.H. Jardin til udenrigsminister J.H.E. Bernstorff. Arkitekturen er nyklassicisme, og haveanlægget var fransk rokoko, men er siden ændret til et stiliseret kulturlandskab, som et stykke sjællandsk natur. Parken indeholder mange interessante oplevelser, bl.a. en del af den herskabelige køkkenhave og "Svenske Villa" (opsat 1939), der stammer fra den nordiske udstilling i København i 1888.

Svenske Villa

Charlottenlund Fort, Strandpark samt Slotspark

Et både centralt, rekreativt og kultur-historisk område er Charlottenlund Slotspark i sammenhæng med Charlottenlund Strandpark og Fort. Charlottenlund Slot er omkranset af et romantisk landskab og blev oprindeligt opført som et barokslot, senere ombygget til det franske renæssanceslot, som vi ser i dag.

Strandparken, der oprindeligt var køkkenhave til slottet, blev i 1886 omdannet til fortanlæg. Stranden har siden 1920'erne været et yndet udflugtsmål. Her findes også reminiscenser fra Arne Jacobsens hvide modernisme fra 1930'erne.

Charlottenlund Slot

Charlottenlund Strandpark

Bellevue og Skovshoved

Skovshoveds hyggelige by fortæller historien om den mere ydmyge tid som fiskerleje inden anlæggelsen af kystvejen og lysthavnen fra 1940'erne. Skovshoved Havn kendetegnes af de røde træbygninger og promenader langs de smukke båddrækker. Havnen er for nyligt udvidet og suppleret med flere rekreative tilbud. I den nordlige ende findes Arne Jacobsens berømte tankstation, som en optakt til Bellevue området. På vejen passerer Knud Rasmussen skulpturen, hvorefter Bellavista og Bellevue Strandbad med sine blå- og hvidstribede livreddertårne er i sigte. Her opleves Arne Jacobsens fremragende palet af arkitektur fra starten af hans virke omkring 1930 og frem til Søholm III (1954). Alle er eksempler på banebrydende nordisk, modernistisk boligarkitektur.

Tuborg og Hellerup

Tuborg er et interessant eksempel på kontor- og etagehusbyggeri fra slut firserne og frem. Endvidere ligger der enkelte historiske bygninger tilbage, f.eks. administrationsbygningen "Rosenhuset" (1912), som er et af de bedste eksempler på skønvirke i Danmark, tegnet af Anton Rosen.

Blandt de mange nye bygninger kan Experimentarium (2017) af Cebra og KDY's restaurant (2007) tegnet af VLA arkitekter nævnes, såvel som Hellerup Skole (2002) af Arkitema. Mod nord findes Hellerup Havn, som er et sammensat og hyggeligt fritidsmiljø med badestrand, restaurant og tennisbaner. Her findes også både Rosenhaven og Staudehaven, der begge er tegnet af G.N. Brandt (1912-16).

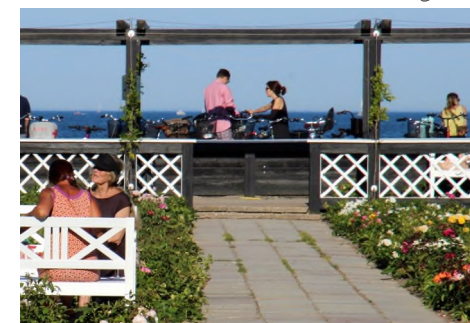
Tankstationen i

Skovshoved Havn

Tuborg Nord

Hellerup Havn, Rosenhaven

Kildeskovshallen, 1972. Tilbygning, 2001

Kildeskovshallen og Gentofte Sportspark

Kildeskovshallen 1966 - 72 er tegnet af Karen og Ebbe Clemmensen. Der er et fint samspil mellem natur, arkitektur og udfoldelse. Det fredede anlæg fik en tilbygning af tegnestuen Entasis i 2001.

Centralt i Gentofte Sportspark findes klubhuset, som er det eneste tilbageværende af Arne Jacobsens stadionprojekt fra 1942. Klubhuset er nu flankeret af en lang række nyere sportshaller. F.eks. Gentofte Hallen (2016) af CCO og NORD arkitekter, Skatehallen Hallen "Jägers" af tegnestuen Vandkunsten (2015) og som "landmark" Jægersborg Vandtårn af arkitekt Edvard Thomsen (1955), hvori der i 2006 blev tilføjet ungdomsboliger af Dorte Mandrup arkitekter.

Øregaard Museum og Park samt Gentofte Hovedbibliotek

Øregaardsparken er et elegant eksempel på de landsteder, der engang var talrige i Gentofte. Anlægget er tegnet af Joseph-Jacques Ramée i 1806. I 2009 blev kunstmuseet restaureret, så det udgør en smuk ramme om de seværdige udstillinger. Parken, der også er en skulpturpark, er i engelsk havestil. Umiddelbart op til museet ligger Hovedbiblioteket (1984) af Henning Larsen. Her opleves blandt andet en virtuos brug af dagslys.

Gentoftehallen

Skaterhal og Jægersborg Vandtårn

Øregaard Park og Museum

Gentofte Hovedbibliotek

Rækkehus- og stokbebyggelser

Spredt over Gentofte findes gode sammensatte bebyggelser. Her kan Ermelundshusene (1949) af Mogens Black-Petersen og Viggo Møller Jensen, Sundvænget (1926) af Thorkild Henningsen og Blidah Park (1930'erne) af bl.a. Ivar Bentsen fremhæves. Ligeledes er Studiebyen (1923), på grænsen mellem Hellerup og Ryparken, et besøg værd. Bebyggelsen består af 104 enkelthuse, dobbelthuse og rækkehuse, som er tegnet af 24 af datidens store arkitekter.

Ordrupgaard og det 20. århundredes villaarkitektur

Ordrupgaard (1918), herskabshjem til Henny og Wilhelm Hansen, blev tegnet af arkitekt Gotfred Tvede i 1918 og er nu kunstmuseum. I 2005 fik museet en ekspressiv tilbygning af Zaha Hadid og i 2020 endnu én af tegnestuen Snøhetta. Fra parken er der adgang til møbelarkitekten Finn Juhs eget hus (1942). I villaområdet syd-øst for museet findes en generøs eksempelsamling over primært nordisk modernisme, bl.a. mange af de ca. 100 værker vi har af Arne Jacobsen i Gentofte Kommune.

Blidah Park

Studiebyen

Finn Juhs hus

Ordrupgaard

Kirkerne og kirkegårdene

Der er 10 historiske kirkebygninger og 4 kirkegårde i Gentofte. Dertil kan også Mindelunden opleves fra Gentofte.

Mindelunden (1950) på grænsen mellem Gentofte og Københavns kommuner er anlagt til minde om de danske modstandsfolk under 2. verdenskrig. Et vigtigt og interessant område. Kaj Gottlob havde det kunstneriske ansvar, og Gentofte Kommunes Stadsgartner Axel Andersen anlagde parken.

Gentofte Kirke (1100) er kommunens ældste kirke, og kirken ligger på et af de højeste punkter i kommunen.

Sct. Andreas Kirke (1873) og anlæg er et klassisk eksempel på en katolsk kirke.

Mariebjerg Kirkegård (1933) af G.N. Brandt og Kapel (1936) af Frits Schlegel er et smukt modernistisk anlæg, som indgår i den danske Kulturkanon.

Messias Kirken

Mariebjerg Kapel

Ordrup Kirkegård er også tegnet af G.N. Brandt, som er kommunens berømte landskabsarkitekt. Fra kirkegården er der adgang til Brandts egen seværdige have.

Vangede Kirke (1982) er den yngste kirke og et unikt værk af Johan Otto V. Spreckelsen.

Gentofte Rådhus

Denne centralt beliggende bygning er tegnet af kgl. bygningsinspektør Thorvald Jørgensen (1937) i nyklassicistisk stil. I 1975 kom "sydføljen" til, tegnet af Hoff og Windinge i tidstypisk rationalisme.

Den store "hall" er et godt eksempel på betydningen af vellykket arkitektur, både i det daglige og som ramme for de mange arrangementer.

Vangede Kirke

Gentofte sø, by og kirke